

З метою вдосконалення системи реалізації та збуту сільськогосподарської продукції та з огляду на успішність функціонування сільськогосподарських кооперативів у країнах Європи, було прийнято розпорядження КМУ № 184-р від 11.02.2009 р. "Про схвалення Концепції Державної цільової програми підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на період до 2015 р." та № 129-р "Про організаційні заходи щодо сприяння розвитку сільськогосподарської обслуговуючої кооперації та доступу особистих селянських та фермерських господарств на ринки аграрної продукції". На жаль, чітких кроків у цьому намірі не було реалізовано, а поставлені завдання виконували частково. Наприклад, на "Програму розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів на 2003-2004 рр." не було виділено жодних коштів з державного бюджету.

Як свідчить досвід, у Канаді та країнах ЄС група кооперативів, що займаються заготівлею, переробленням і збутом (оптовим і роздрібним) сільськогосподарської продукції є найчисельнішою (наприклад кооперативи молочної і м'ясної спеціалізації, кооперативи власників лісу, зі збуту яєць і птиці, з виробництва насіння сільськогосподарських культур, з виробництва крохмалю тощо). Доцільно зазначити, що такий механізм є дієвий завдяки хорошій нормативно-правовій базі, що регулює питання створення та діяльності сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів. Саме тому в Україні передусім потрібно впорядкувати та вдосконалити таку нормативно-правову базу, щоб сільськогосподарська кооперація була формою самоорганізації та взаємодопомоги селян; самозахисту соціально-економічних прав та інтересів; самооборони від монополістів та нечесної конкуренції; забезпечення якості продукції, що виробляється.

Висновки. Розвиток сільських територій в Україні на сьогодні є надзвичайно низьким. Незважаючи на існуючу низку державних заходів і програм, функціонуюча система цілей та інструментів сучасної політики України, узгодження загальнодержавних і регіональних інтересів під час формування й реалізації політики розвитку сільських територій, на жаль, є недостатньо дієвими і потребують удосконалення. Сукупність інструментів регулювання розвитку сільських територій охоплює програмування розвитку окремих територіальних утворень, регулювання міжбюджетних відносин, запровадження спеціального режиму інвестування, централізовані капіталовкладення та інвестиційні субвенції, регулювання транскордонного й прикордонного співробітництва. Проте практичне використання цих інструментів не можна назвати повним та ефективним. Основною проблемою сучасної політики розвитку сільських територій України є відсутність послідовного й безперервного контролю та належного рівня відповідальності за прорахунки й невиконання намічених зобов'язань.

Література

1. Поленкова М.В. Сталий розвиток сільських територій у контексті проблем сільського розвитку : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 22-23 груд. 2011 р.) / М.В. Поленкова. – К. : Вид-во "Либідь", 2011. – С. 75-79.
2. Береговий К.В. Соціально-економічний розвиток села в умовах європейської інтеграції / К.В. Береговий // Науковий вісник НУБіП України : зб. наук. праць. – К. : Вид-во НУБіП України. – 2011. – Вип. 163, ч. 2. – С. 233-239.

3. Стегней М.І. Прийнятність для України європейського досвіду розвитку сільських територій / М.І. Стегней. [Електронний ресурс]. – Доступний з <http://nauka.kushnir.mk.ua>.

4. Досвід Канади та країн ЄС у сфері політики з підтримки розвитку сільськогосподарських обслуговуючих кооперативів: аналітичне дослідження / уклад. : С. Курдицький (голов. ред.), В. Бондарчук, Д. Алколей, Л. Молдаван та ін. – К. : Вид-во "Лібра", 2011. – 91 с.

Palana N.V. Развитие сельских территорий в Украине и опыт зарубежных стран

Приведена сравнительная характеристика развития сельских территорий в Украине и зарубежных странах, представлены основные направления деятельности Совместной Аграрной Политики (САП), на основании которой проводится аграрная политика Европейского Союза. Показана роль сельскохозяйственных кооперативов в усовершенствовании реализации и сбыта сельскохозяйственной продукции. Рассмотрены механизмы реализации программ развития сельских территорий и направления деятельности правительства стран Европы и мира. Определены возможные перспективы сбалансированного развития сельских территорий для Украины через совершенствование нормативно-правового обеспечения.

Ключевые слова: сельские территории, сбалансированное развитие, аграрная политика, нормативно-правовое обеспечение, сельскохозяйственные кооперативы.

Palapa N.V. Rural Development in Ukraine and Foreign Countries Experience

Comparative analysis of rural development in Ukraine and foreign countries is conducted. The main activities of the Common Agricultural Policy (CAP), on which the agricultural policy of the European Union is based, are presented. The role of agricultural cooperatives in improving the implementation and marketing of agricultural products is defined. The mechanisms of implementation of rural development programs and activities of governments in Europe and the world are researched. Some possible prospects for sustainable rural development for Ukraine by improving regulatory support are outlined.

Keywords: rural development, sustainable development, agrarian policy, regulatory support, agricultural cooperatives.

УДК 332.3

Асист. Ю.Ю. Стадницька – НУ "Львівська політехніка"

ЧИННИКИ ПРОСТОРОВОЇ ДИФЕРЕНЦІАЦІЇ ПЛАТЕЖІВ ЗА ЗАБРУДНЕННЯ ДОВКІЛЛЯ В УКРАЇНІ

Досліджено додаткові обставини впливу на просторову диференціацію платежів за забруднення довкілля. Наведено характеристику заходів щодо зменшення емісії забруднень під час розміщення підприємства. Виявлено причини просторової диференціації активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля, а саме: просторова диференціація ставок платежів за забруднення довкілля, просторова диференціація витрат на обмеження забруднення довкілля та просторова диференціація асиміляційного потенціалу. Запропоновано можливі базові та деталізовані варіанти різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля за впливу двох чинників. Обґрунтовано можливі ситуації для чинника просторової диференціації асиміляційного потенціалу.

Ключові слова: чинник розміщення, забруднювальні речовини, просторова диференціація, забруднення навколишнього середовища, асиміляційний потенціал довкілля, емісія забруднень, екологічні витрати, технології виробництва, платежі за забруднення довкілля.

Правильний вибір місця для господарської діяльності є необхідною умовою її функціонування. За багатьма напрямками розміщення господарської ді-

яльності залежить від системи платежів за забруднення навколишнього середовища. Просторова диференціація платежів є базою для ідентифікації екологічних чинників розміщення господарської діяльності. Існуючі теоретичні напрацювання щодо чинників, які впливають на вибір місця розміщення господарської діяльності, є недостатніми, що унеможливує ідентифікацію чинників розміщення господарської діяльності. Першим кроком у цьому напрямі має бути глибоке наукове дослідження просторової диференціації платежів за забруднення довкілля.

Досліджуючи просторову диференціацію платежів за забруднення довкілля та її вплив на розміщення господарської діяльності, варто звернути увагу на дві додаткові обставини:

- по-перше, в різних місцях можуть виявитися оптимальними різні технології виробництва аналогічної продукції, які, водночас, характеризуватимуться різними обсягами утворення забруднень;
- по-друге, в різних місцях може виявитися доцільною різна активність щодо обмеження забруднення довкілля утвореними забруднювальними агентами.

Зупинимось детальніше на характеристичі згаданих додаткових обставин. Щодо першої обставини: цілком реальною може виявитися ситуація, коли на відстані будуть порівнювати різні технології, що призначені для виробництва аналогічної продукції. У табл. 1 наведено інформацію про обсяги утворення забруднювальних речовин від виробництва електроенергії шляхом спалювання вугілля (кам'яного та бурого), мазуту та природного газу.

Табл. 1. Утворення забруднювальних речовин під час виробництва електроенергії

Забруднювальна речовина	Утворення забруднювальних речовин (г/кВт/год) під час виробництва електроенергії шляхом спалювання			
	кам'яного вугілля	бурого вугілля	мазуту	природного газу
Сірчаний газ	6,0	7,7	7,4	0,002
Оксиди азоту	21,0	3,4	2,4	1,9
Тверді частинки	4,4	2,7	0,7	–
Фтористі сполуки	0,05	1,11	0,004	–

Примітка: джерело [2, с. 96].

Відповідно, на ТЕС потужністю 5 млрд кВт/год, яка вироблятиме електроенергію, спалюючи кам'яне вугілля, буде утворюватися 30 тис. т сірчаного газу, 105 тис. т оксидів азоту, 22 тис. т твердих частинок і 250 т фтористих сполук. Унаслідок спалювання бурого вугілля на ТЕС аналогічної потужності обсяги утворення забруднювальних речовин будуть дещо іншими – 38,5 тис. т сірчаного газу, 17 тис. т оксидів азоту, 13,5 тис. т твердих частинок і 5550 т фтористих сполук. Від спалювання мазуту на ТЕС аналогічної потужності обсяги утворення забруднювальних речовин будуть істотно меншими – 37 тис. т сірчаного газу, 12 тис. т оксидів азоту, 3,5 тис. т твердих частинок і лише 20 т фтористих сполук. Виробництво електроенергії на ТЕС, яка спалює природний газ, кардинально зменшує обсяги утворення забруднень – твердих частинок і фтористих сполук фактично до нуля, оксидів азоту – до 9,5 тис. т, а сірчаного газу – до 0,01 тис. т.

Звернемо увагу на можливість існування тут багатьох інших варіантів технологій спалювання різноманітних сумішей згаданих видів палива (вугілля кам'яного та бурого, мазуту та природного газу), які істотно відрізнятимуться обсягами утворення забруднювальних речовин. А якщо згадати деякі інші технології виробництва електроенергії (вітрова та сонячна енергетика, гідроенергетика), внаслідок функціонування яких не забруднюється довкілля сірчанним газом, оксидами азоту, твердими частинками та фтористими сполуками, то різниці між технологіями з погляду утворення забруднень є кардинальними.

Тепер проаналізуємо можливості доцільності різної активності щодо обмеження забруднення довкілля утвореними забруднювальними агентами у різних місцях. Ця просторова диференціація в активності зумовить, що навіть у разі використання тої самої технології виробництва продукції утворення забруднювальних речовин у різних місцях може бути однаковим, але різним буде обсяг їхнього надходження у навколишнє природне середовище.

По-перше, така активність може бути різною внаслідок саме просторової диференціації ставок платежів за забруднення навколишнього природного середовища. Зрозуміло, що часто різниця у величині платежів може бути достатньою для виникнення різниці в активності щодо обмеження забруднення довкілля утвореними забруднювальними агентами у різних місцях. Якщо станеться саме так, то у місці з вищою ставкою платежів за забруднення якоїсь сфери довкілля буде нижчий обсяг відповідного забруднення. А величина платежів за забруднення у місці з вищою ставкою плати за забруднення може бути нижчою порівняно з величиною платежів за забруднення у місці з нижчою ставкою плати за забруднення.

Приймемо, що для оцінюваного виду господарської діяльності впорядкована за критерієм питомих витрат на одиницю скорочення забруднень атмосфери програма заходів щодо зменшення емісії шкідливих речовин характеризується даними, наведеними в табл. 2 (цифри умовні). Звернемо увагу на використання у цій таблиці умовного показника "туе", який описує "тонни умовної емісії" забруднень, і отримується шляхом перерахунку обсягів емісії конкретних забруднювачів у забруднювач, прийнятий за базовий, за допомогою відповідних коефіцієнтів агресивності.

Табл. 2. Характеристика заходів щодо зменшення емісії забруднень при розміщенні підприємства 1 у місцях 1 і 2

№ заходу	Скорочення, туе	Сумарне скорочення, туе	Питомі витрати, грн/туе
1	300	300	525
2	450	750	360
3	200	950	320
4	370	1320	270
5	650	1970	160

Примітка: авторська розробка.

У табл. 2 кожен захід характеризується обсягом скорочення емісії забруднень за умови його реалізації, а також питомими витратами на здійснення. Наприклад, найдешевший захід у цій програмі коштує 160 грн на тонну умовної емісії (туе), а його здійснення зумовить скорочення емісії у розмірі 650 туе.

Водночас, найдорожчий захід у цій програмі коштує 525 грн/туе, а його здійснення зумовить скорочення емісії у розмірі 300 туе. Загальна величина утворення забруднювачів атмосфери оцінюється у 1970 туе.

Приємо, що у місці 1 ставка платежів за туе становить 170 грн, а у місці 2 вона буде утричі вищою, становлячи 510 грн. Відповідно для місця 1 доцільною буде реалізація лише одного заходу (№ 5 з витратами 160 грн/туе), що означатиме оптимальний рівень емісії у розмірі 1320 туе й обсяг платежів за викиди – 224400 тис. грн (1320*170). Для місця 2 доцільною буде реалізація чотирьох заходів (від № 5 до № 2), що означатиме оптимальний рівень емісії у розмірі 300 туе і обсяг платежів за викиди – 153000 тис. грн (510*300).

Цей, на перший погляд, економічний парадокс означає, що під час функціонування системи платежів за забруднення довкілля при обґрунтуванні вибору розміщення господарської діяльності потрібно аналізувати не стільки просторову диференціацію платежів за забруднення довкілля, скільки просторову організацію екологічно зумовлених витрат, які у цьому випадку включали б платежі за забруднення і витрати на запобігання забрудненню. Для нашого прикладу, ці екологічно зумовлені витрати становитимуть для місця 1 224,4 тис. грн – платежі за забруднення довкілля та 104,000 тис. грн (160*650) – витрати на запобігання забрудненню, разом – 328,400 тис. грн. Для місця 2 величина цих витрат, відповідно, становитиме: 153,000 тис. грн – обсяг платежів за викиди – 483,4 тис. грн (270*370 + 320*200 + 360*450 + 300*525) – витрати на запобігання забрудненню, разом – 636400 тис. грн.

По-друге, різна активність щодо обмеження забруднення довкілля утвореними забруднювальними агентами у різних місцях може зумовлюватися просторовою диференціацією витрат на обмеження забруднення навколишнього природного середовища. Це може зумовити ситуацію, коли навіть за однакових ставок платежів за забруднення в одному місці буде доцільним обмежувати забруднення довкілля більше, ніж в іншому.

Якщо орієнтуватися на попередньо прийняту ставку платежів за туе забруднень у місці 1 у розмірі 170 грн (такою ж вона буде у місці 3) і прийняти, що питоми витрати на скорочення емісії забруднень при розміщенні підприємства у місці 3 будуть більшими на 10 % порівняно з розміщенням у місці 1 (табл. 3), то доцільний обсяг викидів забруднень аналізованого підприємства у місці становитиме 1970 туе, а розмір платежів за емісію забруднень – 334900 тис. грн (1970*170). Нагадаємо, що для місця 1 оптимальний рівень емісії становить 1320 туе, а обсяг платежів за викиди – 224400 тис. грн.

Табл. 3. Характеристика заходів щодо зменшення емісії забруднень за розміщення підприємства 1 у місці 3

№ заходу	Скорочення, туе	Сумарне скорочення, туе	Питоми витрати, грн./ туе
1	300	300	577,5
2	450	750	396
3	200	950	352
4	370	1320	297
5	650	1970	176

Примітка: авторська розробка.

Очевидно, що згадані чинники можуть діяти окремо, а можуть впливати і спільно. Це добре відображає табл. 4, де наведено можливі базові варіанти різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля за впливу двох чинників на диференціацію у такій активності.

Табл. 4. Можливі базові варіанти різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля за впливу двох чинників

Чинник різної активності щодо обмеження забруднення довкілля	Можливий базовий варіант для двох чинників		
	1	2	3
Просторова диференціація ставок платежів за забруднення довкілля	+	+	-
Просторова диференціація витрат на обмеження забруднення довкілля	+	-	+

Примітка: авторська розробка.

Варіант 1 можливих базових варіантів – саме спільний вплив згаданих чинників різної активності щодо обмеження забруднення довкілля. Варіанти 2 і 3 характеризують окремий вплив чинників: варіант 2 – окремий вплив просторової диференціації ставок платежів за забруднення довкілля, а варіант 3 – окремий вплив просторової диференціації витрат на обмеження забруднення навколишнього природного середовища.

Варто звернути увагу, що табл. 3 описує ситуацію лише принципово, оскільки не охоплює різновидів, пов'язаних з просторовою диференціацією ставок платежів за забруднення та просторовою диференціацією витрат на обмеження забруднення у розрізі сфер довкілля – атмосфери, гідросфери та літосфери. Очевидно, що із врахуванням цього кількість можливих варіантів різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля значно зростає. Можливі варіанти різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля за деталізованого підходу наведено в табл. 5.

Табл. 5. Можливі деталізовані варіанти різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля за впливу двох чинників

Можливий варіант	Чинники різної активності щодо обмеження забруднення довкілля					
	Просторова диференціація ставок платежів за забруднення			Просторова диференціація витрат на обмеження забруднення		
	атмосфери	гідросфери	літосфери	атмосфери	гідросфери	літосфери
1	2	3	4	5	6	7
1	+	+	+	+	+	+
2	+	+	+	+	+	-
3	+	+	+	+	-	+
4	+	+	+	-	+	+
5	+	+	+	-	-	+
6	+	+	+	-	+	-
7	+	+	+	+	-	-
9	+	+	-	+	+	+
9	+	+	-	+	+	-
10	+	+	-	+	-	+
11	+	+	-	-	+	+
12	+	+	-	-	-	+
13	+	+	-	-	+	-

14	+	+	-	+	-	-
15	+	-	+	+	+	+
16	+	-	+	+	+	-
17	+	-	+	+	-	+
18	+	-	+	-	+	+
19	+	-	+	-	-	+
20	+	-	+	-	+	-
21	+	-	+	+	-	-
22	-	+	+	+	+	+
23	-	+	+	+	+	-
24	-	+	+	+	-	+
25	-	+	+	-	+	+
26	-	+	+	-	-	+
27	-	+	+	-	+	-
28	-	+	+	+	-	-
29	+	-	-	+	+	+
30	+	-	-	+	+	-
31	+	-	-	+	-	+
32	+	-	-	-	+	+
33	+	-	-	-	-	+
34	+	-	-	-	+	-
35	+	-	-	+	-	-
36	+	-	-	-	-	-
37	-	+	-	-	-	-
38	-	-	+	-	-	-
39	+	+	-	-	-	-
40	+	-	+	-	-	-
41	-	+	+	-	-	-
42	+	+	+	-	-	-
43	-	-	-	+	-	-
44	-	-	-	-	+	-
45	-	-	-	-	-	+
46	-	-	-	+	+	-
47	-	-	-	+	-	+
48	-	-	-	-	+	+
49	-	-	-	+	+	+

Примітка: авторська розробка.

Якщо співвіднести базовий підхід з підходом деталізованим, то перший базовий можливий варіант (1) відповідає першим тридцяти п'яти деталізованим можливим варіантам (1-35): хоча для однієї сфери довкілля існує просторова диференціація ставок платежів за забруднення та просторова диференціація витрат на обмеження забруднення. Другий базовий можливий варіант (2) відповідає семи деталізованим можливим варіантам (36-42): хоча для однієї сфери довкілля існує просторова диференціація ставок платежів за забруднення за відсутності просторової диференціації витрат на обмеження забруднення. Третій базовий можливий варіант (3) відповідає семи деталізованим можливим варіантам (43-49): хоча для однієї сфери довкілля існує просторова диференціація витрат на обмеження забруднення за відсутності просторової диференціації ставок платежів за забруднення.

Ще однією причиною просторової диференціації активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля є різниця просторових одиниць в еколо-

гічній місткості (асиміляційному потенціалі), що накладає певні ліміти на додаткове забруднення у різних місцях. Це означає, що послідовність розрахунку платежів за забруднення довкілля у кожному ММР буде такою:

1. Обґрунтовують планований обсяг виробництва заданої продукції в натуральних одиницях виміру (тонна, штука, метр кубічний тощо);
2. Розраховують обсяг утворення рідких, твердих і газоподібних забруднювальних речовин;
3. З урахуванням платежів за забруднення довкілля розраховують економічно оптимальний рівень забруднення кожної зі сфер довкілля – атмосфери, гідросфери та літосфери;
4. Економічно оптимальний рівень забруднення кожної зі сфер порівнюють з їхнім асиміляційним потенціалом;
5. Якщо асиміляційний потенціал відповідної сфери довкілля є меншим за економічно оптимальний рівень її забруднення, підприємство обґрунтовує зменшення економічно оптимального рівня забруднення до рівня асиміляційного потенціалу;
6. Розраховують реальний рівень забруднення кожної зі сфер довкілля, який не буде перевищувати їхній асиміляційний потенціал і, як правило, відповідатиме економічно оптимальному рівню;
7. Відповідно до реального рівня забруднення кожної зі сфер довкілля розраховують платежі за забруднення атмосфери, гідросфери та літосфери.

Отже, просторова диференціація асиміляційного потенціалу довкілля також може зумовлювати просторову диференціацію активності щодо обмеження забруднення і, як наслідок, просторову диференціацію платежів за забруднення довкілля. Існування просторової диференціації асиміляційного потенціалу розширює кількість можливих базових варіантів різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля (табл. 6).

Табл. 6. Можливі базові варіанти різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля за впливу трьох чинників

Чинник різної активності щодо обмеження забруднення довкілля	Можливий базовий варіант						
	1	2	3	4	5	6	7
Просторова диференціація ставок платежів за забруднення довкілля	+	+	-	+	-	-	+
Просторова диференціація витрат на обмеження забруднення довкілля	+	-	+	+	-	+	-
Просторова диференціація асиміляційного потенціалу	-	-	-	+	+	+	+

Примітка: авторська розробка.

Як свідчать результати аналізу, у табл. 7 порівняно з табл. 5 виникло чотири додаткових варіанти (4-7 – виділені затемненням) різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля. Варіант 4 – спільний вплив усіх трьох чинників різної активності щодо обмеження забруднення довкілля. Варіант 5 – вплив лише чинника просторової диференціації асиміляційного потенціалу за відсутності впливу двох інших – просторової диференціації ставок платежів за забруднення довкілля та просторової диференціації витрат на обмеження забруднення довкілля. Варіант 6 – вплив чинників просторової диференціації асиміляційного потенціалу та просторової диференціації витрат на обмеження забруднення довкілля за відсутності впливу просторової диференціації ставок платежів за забруднення довкілля. Варіант 7 – вплив чинників просторо-

вої диференціації асиміляційного потенціалу та просторової диференціації ставок платежів за забруднення довкілля за відсутності впливу просторової диференціації витрат на обмеження забруднення довкілля.

Щодо можливих деталізованих варіантів різної активності підприємств стосовно обмеження забруднення довкілля за впливу трьох чинників, то їхня кількість зростає на 294 – до 343. Тобто до 49 деталізованих варіантів різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля за впливу двох чинників (просторової диференціації ставок платежів за забруднення та просторової диференціації витрат на обмеження забруднення) додаються 294 варіанти, зумовлених появою чинника просторової диференціації асиміляційного потенціалу. Механізм утворення додаткових варіантів ґрунтується на шестикратному дублюванні 49 варіантів, які є за впливу двох чинників різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля, з кожною із шести можливих ситуацій для чинника просторової диференціації асиміляційного потенціалу (табл. 7).

Табл. 7. Можливі ситуації для чинника просторової диференціації асиміляційного потенціалу

№ можливої ситуації	Просторова диференціація асиміляційного потенціалу		
	атмосфери	гідросфери	літосфери
1	+	+	+
2	+	-	-
3	+	+	-
4	+	-	+
5	-	-	+
6	-	+	+

Примітка: авторська розробка.

Підсумовуючи, звернемо увагу на такі основні моменти:

1. У різних місцях можуть виявитися оптимальними різні технології виробництва аналогічної продукції, які, водночас, характеризуватимуться різними обсягами утворення забруднень. Ця обставина може зумовлювати істотну, інколи кардинальну, просторову диференціацію платежів за забруднення довкілля;
2. У різних місцях може виявитися доцільною різна активність щодо обмеження забруднення довкілля утвореними забруднювальними агентами, що також є фактором просторової диференціації платежів за забруднення довкілля. Причинами різної активності підприємств щодо обмеження забруднення довкілля є просторова диференціація ставок платежів за забруднення довкілля, просторова диференціація витрат на обмеження забруднення довкілля та просторова диференціація асиміляційного потенціалу;
2. Платежі за забруднення довкілля розраховують відповідно до реального забруднення атмосфери, гідросфери та літосфери, яке не перевищуватиме їхнього асиміляційного потенціалу і, як правило, відповідатиме економічно оптимальному рівню.

Література

1. Методика визначення розмірів плати і стягнення платежів за забруднення навколишнього природного середовища України / Законы Украины: информационно-правовой портал. [Электронный ресурс]. – Доступный с http://www.uazakon.com/documents/date_52/pg_ifngsr.htm

2. Глухов В.В. Экономические основы экологии / В.В. Глухов, Т.В. Лисочкина, Т.П. Некрасова и др. – СПб. : Изд-во Спец. лит-ры, 1995. – 280 с.

3. Стадницька Ю.І. Екологічний туризм як напрямок сталого розвитку / Ю.І. Стадницька // Захист навколишнього середовища. Енергоощадність. Збалансоване природокористування : зб. матер. 2-й Міжнар. конгрес (Львів, 19-22 вересня 2012 року). НУ "Львівська політехніка". – Львів : Вид-во ЗУКЦ, 2012. – С. 221.

Стадницька Ю.Ю. Факторы пространственной дифференциации платежей за загрязнение окружающей среды в Украине

Исследованы дополнительные обстоятельства влияния на пространственную дифференциацию платежей за загрязнение окружающей среды. Приведена характеристика мер по уменьшению эмиссии загрязнений при размещении предприятия. Выявлены причины пространственной дифференциации активности предприятий по ограничению загрязнения окружающей среды, а именно: пространственная дифференциация ставок платежей за загрязнение окружающей среды, пространственная дифференциация затрат на ограничение загрязнения окружающей среды и пространственная дифференциация ассимиляционного потенциала. Предложены возможные базовые и детализированные варианты различной активности предприятий по ограничению загрязнения окружающей среды при воздействии двух факторов. Обоснованы возможные ситуации для фактора пространственной дифференциации ассимиляционного потенциала.

Ключевые слова: фактор размещения, загрязняющие вещества, пространственная дифференциация, загрязнение окружающей среды, ассимилирующий потенциал окружающей среды, эмиссия загрязнений, экологические расходы, технологии производства, платежи за загрязнение окружающей среды.

Stadnytska Yu. Yu. Factors of Spatial Differentiation of Payments for Environmental Pollution in Ukraine

Additional factors are proved to influence the spatial differentiation of payments for environmental pollution. The description of the measures implemented to reduce the emission of pollutants at the facility location is provided. The causes of the spatial differentiation of enterprises activity to decrease pollution are identified, namely: spatial differentiation of rates of payments for environmental contamination, spatial differentiation of the cost of limiting pollution of the environment and spatial differentiation of the carrying capacity. Some possible basic and detailed options for various activities of enterprises to limit pollution under the influence of two factors are proposed. Some possible situations for the factors of spatial differentiation of the carrying capacity are justified.

Keywords: accommodation factor, contaminants, spatial differentiation, pollution, assimilative capacity of the environment, emission of pollutants, the environmental costs of production technology, payments for environmental pollution.